

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DE-
LAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ŠT.: 35—29 - POŠT. ČEK. RAČUN
ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO I.

LJUBLJANA, SOBOTA, DNE 20. NOVEMBRA 1937.

ŠTEV. 6.

Nazaj v farno občestvo!

Že v uvodniku prve številke našega lista smo izpovedali, da nas od vseh pokretov, proti katerim vstajamo, vodi samolastna miselnost, brezkompromisna sila idej, črpana iz načel Cerkve o občestvenosti vseh stanov katoliškega naroda.

Zakaj ločitev?

Zakaj se je torej ustanovila naša organizacija?

Zato, ker je strokovna organizacija JSZ prevzemala papeževe okrožnice o socialnem redu le z nekakimi pogoji, po posameznih funkcijonarijih in članih pa jih je naravnost zavračala. Pogojnega katoličanstva, pogojne zvestobe Cerkvi in papežu pa ne priznamo.

Zato, ker je delavska organizacija JSZ, ki je sicer povdarjala krščanska načela, v isti sapi povdarjala pravilnost razrednega stališča, ki je tuje krščanstvu. — Kompromisa v načelih med Marksovim in katoliškim pojmovanjem družbe pa ni.

Zato, ker se je JSZ postavila na stališče nekega nezavisnega delavskega pokreta, iztrganega in odtrganega od ostalih delov naroda, pa so vendar verske, kulturne, narodne in tudi gospodarske težnje delavcev v tako mnogih primerih istovetne s težnjami ostalih delov naroda. Delavstvo ni narod za-se, ampak je del naroda in kdor je delavstvo iztrgal iz naroda, je zanikal narod sam, ker je zavrgel narodovo občestvo.

Naše stališče.

Mi trdimo, da nas v strokovnem pokretu vodi samolastna miselnost, ki je v zvestobi katoliški Cerkvi, v zvestobi narodu in v gospodarsko-socialni občestvenosti vseh stanov.

To naše naziranje o občestvenosti naroda se mora odražati tudi v našem organizacijskem sistemu.

Krekova pot.

Že od vsega početka strokovnega gibanja med Slovenci moremo opaziti dva različna organizacijska sistema: eno je imelo za središče tovarno, drugo je imelo za svoje središče župnijo. Prve strokovne organizacije, ki jih je ustanovil nesmrtni Evang. Dr. Krek, so imele svoje središče v farnem občestvu. Strokovne organizacije iz Jesenicah, Tržiču, Idriji itd. so bile dopolnilo v katoliškem organizacijskem gibanju teh farà z ozirom na njihove socialne razmere.

Marksiistični sistem.

Čisto drugo pot je hodil v organizacijskem delu marksizem. Ta je zavrgel farno občestvo in povdarjal skupnost tovarne. Tako so bili delavci, organizirani po marksističnem sistemu, iztrgani iz občestva z ostalim narodom. Razredna ideologija marksizma je to farno občestvenost naravnost zametala, organizacijski sistem jo je uničeval v praktični iztrganosti iz farnega življenja. Ravno v tem sistemu najdemo odgovor, zakaj so slovenski delavci, organizirani pri marksistih, skoraj dosledno glasovali z Nemci: iztrgani so bili iz občestva naroda. V tem sistemu najdemo tudi odgovor, zakaj so marksistični voditelji tako besno napadali vse, kar je s Cerkvijo povezano in zakaj so se marksistični delavci odtujili Cerkvi in veri. Iztrgani so bili iz katoliškega občestva. Sistem, način organiziranja je bil tako prikrojen, da je vsako farno občestvenost

Gospodarske osnove strokovnih organizacij

I. Članarina.

»Ni mogoča dobra strokovna organizacija brez dobro urejenega denarnega gospodarstva. To gospodarstvo si moramo sami zgraditi.« Tako je stalo zabeleženo v zadnji številki našega lista v sporočilih iz centrale in to ne brez zadosti utemeljenih vzrokov.

Borba Zveze združenih delavcev je sicer borba za stanovske koristi in pravice delavnih plasti našega naroda na osnovi gotovih idej, je idealna borba ljudi, ki verjejo v končno zmago Pravič in Resnice.

Toda nepremišljeno bi ravnali, če bi se zanašali v svojem pokretu samo na zmagonosno silo svoje miselnosti, svoje idejne usmeritve, pri tem pa bi kakor nestvarni ljudje ne računali s prilikami vsakdanjega življenja.

Vsi poznamo in moramo poznati zgrajenost delavskih strokovnih organizacij. Voditelji centrale in posameznih skupin z občudovanja vredno vztrajnostjo in samoodpovedjo žrtvujejo neštete ure in dneve za organizacijsko rast in za koristi včlanjenega delavstva. Celo direktne gmotne žrtve, včasih prav velike, doprinašajo v skrbni za skupnost. Marsikdo celo preveč pozablja sebe in gospodarsko propada s svojo družino, da raste in napreduje njegov delavski stan. Ne računaj pri

tem na hvaležnost in je v njegovo srčno boleost tudi deležen ni.

Povsem napačno bi bilo zato zahtevati od le-teh še več, kakor že sicer store. Ali naj gospodarsko popolnoma propadejo, ko se za gospodarski dvig tovarišev bore? Nikakor to biti ne sme! Mi idealizma teh ne smemo ubijati. Dolžni smo, da ga po svojih močeh podpremo s tem, da pokažemo, da znamo žrtve vodilnih članov prav ceni in jim pomagamo gmotno vzdrževati organizacijo pri vseh nešteti izdatkih z zavestjo, da tako samim sebi najbolj koristimo.

Organizacija ima izdatke z najemnino lokalov, s poslovnimi knjigami, z brezštevilnimi dopisi, s plačo upravnega osebja, od katerega pri njegovem uboštvi vendar ne smemo zahtevati, da bi delalo zastoj. Časopis stane, okrožnice stanejo, tečaji niso brez gmotnih izdatkov; stane kurjava, razsvetljava, stane reklama in nešteto drugih stvari. Izdatki se grnadijo, kdo naj skrbi za njihovo kritje. Naravno in samo po sebi je razumljivo, da tisti, za čigar koristi so nastali. Torej delavstvo samo. Ono samo mora misliti na to, da svojo organizacijo vsestransko in tako tudi gmotno podpre. Žalostno spričevalo manjvrednega, brezčutnega človeka daje sebi tisti, kdor se na organizacijo naslanja zgolj

v svoji trenutni potrebi, ko te nima, se pa za njo nič več ne zmeni.

Ce delavec ne da organizaciji rednih prispevkov točno in pošteno, ubija moč in njeno samozavest. Tak delavec je kakor pijavka na telesu organizacije. Izčrpava in uničuje njeno moč in vzporedno krepi silo tistih, ki delavstvo na nepošten način izrabljajo in usužnjujejo. Brezobziren in samopašen je, nič boljši od toliko preganjanih »krvosesov« in ljudskih pijavk.

Mar naj tvoja organizacija, delavec, za svoj gmotni obstoj prosjači, ker je ti podpirati nočeš po svoji dolžnosti in naj tako prihaja v odvisnost. Čast in ponos delavstva zahteva, da si zgradi samostojno, od nikogar odvisno strokovno borbno organizacijo. Ko tako gradi ponosno stanovsko zastopstvo, gradi tudi v sebi ponosen, neuklonljiv značaj, ki mora biti slehernega človeka ideal.

Nikoli ni mogoče delavcem zato dovolj poudariti, kako odločilno, bitno vlogo igra za celokupno delavstvo brez vsakega odlaganja vplačani organizacijski prispevek. To je osnova urejenega denarnega gospodarstva vsakega strokovnega pokreta, brez katerega uspehov ni.

Ce si delavec pošten, plačaš organizaciji točno svojo članarino.

(Dalje v drugo).

Boje se resnice

Boljševike je groza pred poročili, ki jih pišejo stoočstotni komunisti, ki so se razočarani vrnili iz njihovega »raja« v zapadno kulturo Evropo. S temi poročili vsak dan jasneje vstaja spoznanje resnice: komunistična Rusija je pravi pekel! Ves svet ve, da je vsa kričeca internacionalna marksistična reklama ogromna laž in prevara. Zato so boljševiške ruske meje tudi stoočstotnim komunistom zaprte, če so njeni agenti mnenja, da bodo ti po povratku raje govorili resnico, kakor pa bi iz zagrizenosti lagali in varali samo zaradi — propagande.

Tako so zadnje čase oklonili obisk notoričnega komuniste, župana velikega industrijskega okraja v pariškem predmestju Raymonda Laurenta. Bil je določen za predsednika uradne francoske komisije, ki naj bi šla v Rusijo na študijsko potovanje. Čitajte, kako je ta komunist v pismu, ki ga je poslal sovjetskemu poslanstvu v Parizu v živo zadel obupne ruske razmere in strah komunistične Rusije pred resnico.

Tako pravi v svojem odprtem pismu, ki ga je priobčil v francoskem dnevnem časopisu (po prevodu »Mi mladi borci«).

Odprto pismo sovjetskemu poslanstvu:

»Če bi vi mogli biti — kar hočete biti — ponosni na to, kar ste ustvarili v SSSR, bi vsa vrata v Rusijo odprli tujim opazovalcem na stežaj. S tem, da jih zapirate, pa priznavate, da se bojite njihove nepristranske sodbe.

Zagotavljajo me, da si vaše poslanstvo doslej še nikdar ni upalo zadrževati potnih listov politikom, ki imajo vam nasprotno mišljenje.

Iz tega sklepam, da vas mora sedanje stanje v sovjetski Rusiji izredno

vznemirjati... Če so se občeovalci vašega režima kot André Gide in tovariši, ki so odpotovali polni navdušenja, vrnili grenko prevarani, kakšno bo šele moje duševno stanje — ste si mislili — ko se vrnem iz SSSR!

Sicer pa vedite dobro, da mi s svoje strani ni žal za to študijsko potovanje. Najprej zato, ker bi bilo odslej nepotrebno: ali ni vaša predhodna odklonitev najboljši dokaz, da bi se mi SSSR nikakor ne zdelo obljubljena dežela, in da bi se jaz vrnil iz Rusije bolj odločen kot kdajkoli prej, da se bom boril za to, da se Francija reši komunističnega gospostva. Drugič pa vaše zavrnitve niti od daleč ne smatram za osebno žalitev, nasprotno, to mi je v čast. Očividno vidite vi v meni sposobnega nasprotnika, katerega se vam ne zdi primerno oborožiti z dejstvi in razlogi proti sovjetskemu režimu... Toda ta odklonitev je nezaupnica komisiji, ki je mene uradno določila za svojega predsednika, mene notoričnega komuniste, župana velikega industrijskega okraja v pariškem predmestju.

Ne boste torej presenečeni, da objavi to pismo v tisku in ga dam prebrati na tribuni v prihodnjem zasedanju generalnega sveta. Radoveden sem, če se bo našel en sam komunistični poslanec, ki bi skušal opravičiti neotesanost, s katero ste hoteli zadeti enega izmed njihovih kolegov.

Sprejmite, g. poslanik, moje pozdrave. Raymond Laurent, conseiller général de la Seine, član in bivši predsednik pariškega mestnega sveta.

Tako komunist, ki hoče biti vendar pošten, o zlaganem komunističnem razju. Komentarja ni treba nikomur, kdor ima za resnico vsaj malo odprte oči.

Konec zavajanja — prostor resnici!

Dr. Alojzij Odar:

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum“

IV.

Omenili smo, da je pozval Leon XIII. k reševanju delavskega vprašanja Cerkev, državo, delodajalce in delavce. Vsi štirje činitelji morajo sporazumno delati na tem, da se položaj delavstva dvigne na višino, ki je človeka vredna. Ako kdo izmed naštetih činiteljev sodelovanje odreče, je harmonična rešitev velikega delavskega vprašanja skrajno otežkočena, če ne naravnost onemogočena.

Cerkev mora sodelovati, ker delavsko vprašanje ni samo gospodarsko, marveč tudi pravno in sicer v prvi vrsti pravno. Soditi o pravnih stvareh pa je pravica in dolžnost Cerkve.

Država mora sodelovati, ker zadeva delavsko vprašanje javno blaginjo in red v državi, za katera skrbi država. Ta ima tudi prisilna sredstva, s katerimi more izsiliti tako od delodajalcev kot od delavcev, da izpolnjuje odredbe, ki jih država v interesu javne blaginje odredi. Bila je neodpustljiva napaka liberalne države, da se za delavsko vprašanje ni zanimala; kolikor pa se je, se je postavila vedno na stališče delodajalcev.

Vsakomur bo končno razumljivo, da morajo sodelovati pri reševanju delavskega vprašanja tudi delodajalci in delavci sami. Delavec kot poedinec se ne more uspešno potegovati za izboljšanje svojega položaja. Preslaboten je za ta posel. S praznimi rokami ne bo

nič opravil proti kapitalu. Toda, česar ne zmore eden, to jih zmore tisoč ali desetisoč, če se združijo v organizacijo. Strokovna organizacija delavstva je zato brezpogojno potrebna. Bila je zopet velika krivica liberalne države, ko je v imenu svobode prepovedala delavcem se združevati.

Nastane pa vprašanje, ali je imel papež Leon XIII. s tem svojim pozivom na skupno reševanje delavskega vprašanja kakšen uspeh.

V okrožnici Quadragesimo anno odgovarja papež Pij XI., da je uspeh Leonove okrožnice viden, čeprav seveda še zdaleč ne popoln. Odgovor razčlenjuje papež v tri odstavke, namreč: 1. Kaj je storila Cerkev?; 2. Kaj je storila država? in 3. Kaj so storili delodajalci in delavci sami? Sklep odgovora je, da je vsejala Leonova okrožnica mnogo dobrega semena. Da je padel del tega dobrega semena, ki je bilo pred štiridesetimi leti tako bogato vsejano, v dobro zemljo, to izpričujejo lepi in zveličavni sadovi, ki sta jih Kristusova Cerkev in vse človeštvo po božji milosti nabrala. Ni drzna trditev, da se je Leonova okrožnica v dolgem izkustvu izkazala kot »Magna Charta«, ki se mora nanjo kot na temelj opirati vsa krščanska socialna dejavnost.

Kaj so zgoraj naštetih činitelji po l. 1891 za delavsko vprašanje storili, bomo videli v prihodnjem sestavku.

Smersu Rudolf:

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

Kdo je onemogel?

Do onemoglostne rente ima pravico ne glede na leta starosti oni zavarovanec, 1. ki je trajno onemogel, kakor tudi začasno onemogel, če mu je potekla pravica do hranarine, dokler traja ta onemoglost in 2. za katerega je vplačanih vsaj 200 tedenskih prispevkov. Zavarovanec pa nima pravice do onemoglostne rente, če je onemoglost posledica nezgode v obratu in zavarovanec že uživa rento za ta primer. Onemogel v smislu zakona o zavarovanju delavcev je on, ki si radi bolezni, starosti ali drugih hib ne more služiti z delom po svojih močeh in sposobnostih in z ozirom na svojo izobrazbo in svoj dosedanji poklic niti tretjine onega, kar si služijo z najetim delom telesno in duševno zdrave osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju.

Kdo bo dobival starostno rento?

Brez dokaza onemoglosti pa pripada zavarovanim osebam renta kot starostna renta:

1. ko so dovršile 70. leto starosti in
2. vplačale vsaj 500 tedenskih prispevkov. V tem primeru se onemoglost ne ugotavlja po uradnih zdrav-

nikih in je dokaz o dopolnjenem 70. l. starosti poleg izpolnjenega staža 500 tednov edini pogoj za doseg starostne rente.

Starostna meja je zelo visoka:

Po mednarodnih konvencijah tako visoka starostna meja ni dovoljena in, če bo hotela naša država ratificirati mednarodne konvencije o zavarovanju za onemoglost, starost in smrt, bo morala to starostno mejo znižati vsaj na 65 let.

Za znižanje starostne meje govore tudi gospodarski razlogi, ker se s skrajšano zaposlitveno dobo — posebno v časih gospodarskih kriz — more doseči, da napravijo stari delavci prostor mladim nezaposlenim osebam.

Pravica do onemoglostne rente teče od dne, ko je nastopila onemoglost in traja, dokler traja onemoglost. Ako se ob postopku ne določi drug dan, velja dan prijave onemoglosti za dan, ko se je pričela onemoglost.

Onemoglostne in starostne rente se ne izplačujejo za več nego leto dni od dne prijave za nazaj, onemoglostna renta pa tudi ne za čas, ko prejema zavarovanec hranarino iz naslova bolniškega zavarovanja.

za hrano. Svojevoljno službe niso mogli zapustiti. Plemiči so imeli podložne kmete, ki so veleposestvom dajali svoje moči tudi samo za živež. Če je imel kmet v lasti nekaj zemlje, jo je smel obdelavati le dva, komaj tri dni v tednu, druge dneve pa je moral tlačaniti gospodi. V mnogih slučajih sicer veleposestnik ni zahteval tlake, zato je pa nalogal silno visoke davščine. Tudi država, cerkev in car so posedovali obširna zemljišča in imeli tlačane. Gospodar je svoje ljudi lahko kaznoval po mili volji, navadno z bičem. Ako je tlačan pobegnil, ga ni smel nihče sprejeti, sicer se je izpostavil težkim kaznim.

Nesrečni ruski kmet se je seveda skušal tega bremena otresti. Jeseni l. 1606. je na jugu nastala kmečka vstaja. Neki Bolotnikov se je postavil na čelo revolucionarjev, ki so si stavili za cilj prilastiti si plemiško zemljo. Več zemlje, več svobode, to je bila njih parola, ki je tolikrat vse do leta 1917. pretresala ruske dežele. Dve leti je trajala krvava meščanska vojna, ki je končala z zmago države in plemstva. Voditelji zarote pa so umirali ali v samostanih ali na vislicah.

Za Petra Velikega je bilo tlačanstvo najstrašnejše. Vsaka vas je imela svojega veleposestnika, ki je neusmiljeno strahoval brezpravne kmete. Vpeljali so nekaj dušni davek od vsakega moškega prebivalca vstevši starčke in dojenčke. Višina

Zborovanje Del. zbornice

V nedeljo, dne 14. nov. 1937 se je vršila 5. skupščina Del. zbornice. Navzočih je bilo od 60 delegatov 58 iz cele Slovenije. Predsednik Del. zbornice g. Jakomin je v svojem poročilu omenil celo vrsto uspehov, ki so ga dosegle strokovne organizacije glede izboljšanja delavskega položaja. Omenil je nove uredbe, ki so bile izdane tekom leta. Sicer niso take, kot bi si jih želeli, toda dobre so. Zahteva večjo pravno zaščito za one delavce, ki so v pravnih plačah in ki so radi udeleževanja v strokovnih organizacijah izpostavljeni preganjanju. Dalje zahteva razpis in izvedbo volitev v Del. zbornico, kajti le tako bo Del. zbornica res prava predstavnic delavcev in nameščencev.

Tajnik g. Uratnik je v svojem poročilu poudaril, da se je število zaposlenega delavstva zvišalo. Posebno tekstilna stroka je postala daleko najmočnejša, vendar se je bati, da bo število padlo. Tudi socialno-politična delavnost je zelo narasla. Dobili smo nove uredbe, ki se pa na žalost ne izvajajo, kakor so določene. Naloga Del. zbornice je, da posveti temu vprašanju vso pažnjo. Poglobi naj se proučevanje narodno-gospodarskih problemov. Povečati je treba produktivnost našega dela. Ustanovil se je socialno-ekonomski institut.

Od ostalih poročil bi bilo omeniti še proračun. Povečal se je za 10%. Radi preobilice dela so se povečali upravni stroški. K proračunu so bile predlagane razne neobistvene spremembe.

Izredni proračun izkazuje din 300.000 za izvedbo volitev v Del. zbornico.

Nato so se k proračunu javili razni delegati, ki so izjavili, da bodo glasovali za proračun, čeprav ne zadovoljuje. Nekateri so tudi ostro kritizirali izkoriščanje delavcev po kapitalu, posebno najmlajših vajencev, ter so navedli tudi par kričečih primerov.

H koncu se je oglašil k besedi tajnik Uratnik, ki je med drugim delegate opozoril na tesno sodelovanje z novo osnovanim socialno-ekonomskim institutom.

Pri glasovanju je bil proračun soglasno sprejet. Soglasno so bili sprejeti tudi vsi stavljeni predlogi.

Pravica do starostne rente teče od dne, ko dovrši zavarovanec 70. leto starosti in traja do smrti.

Koliko znašata onemoglostna in starostna renta?

Onemoglostna renta znaša na leto:

a) dokler ni vplačanih 500 tedenskih prispevkov osemkratni znesek povprečnega prispevka,

b) po 500 tedenskih prispevkih znaša onemoglostna renta dvanaeskratni znesek povprečnega letnega prispevka.

Starostna renta znaša po 500 tedenskih prispevkih dvanaeskratni znesek povprečnega letnega prispevka.

Povprečni letni prispevek se izračuna tako, da se razdeli znesek vseh plačanih prispevkov s številom let od dne, ko je postala oseba prvič, odnosno znova zavarovana. Ako pa so se prispevki plačevali več nego 10 let, se upošteva samo poslednjih 10 let, razen če dokaže oni, ki zahteva rento, s člansko knjižico ali s potrdilom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali njegovih krajevnih organov, da je povprečni znesek njegovega letnega prispevka v

Iz razgovora s tajnikom belgijskih žosistov

Pretečene dni se je mudil v Ljubljani zastopnik belgijskih žosističnih organizacij, njihov tajnik, duhovnik Kaothén. Mož, ki je poučen tudi o našem strokovnem pokretu, je imel ta dan informativen sestanek tudi s predsednikom ZZD, tovaršem Prežljem in zastopnikom katoliškega nameščenstva tov. Ing. Sodjo.

G. Kaothén se je zelo zanimal za organizacijo zgraditev naše delavske organizacije: na koliko časa se vrše članski sestanki, kaj se na njih obravnava, kako volimo centralni odbor; podrobno je hotel vedeti, kakšno je sodelovanje duhovnikov pri organizaciji, kako je z duhovnim voditeljem centrale, kako naš Prevzvišeni gleda na našo organizacijo. Z danimi pojasnili je bil zadovoljen.

Zanimive so bile njegove informacije o organizaciji katoliškega delavstva v Belgiji:

»Pri nas imamo vse delavske organizacije v sklopu kat. akcije in so razdeljene tako-le: za delavce, za delavke, za študente, za one, ki ne prejemaajo plače itd. Vse te organizacije so povezane med seboj po »Zvezi mladinskih delavskih katoliških organizacij«. Pri nas so nameščenci organizirani v delavski organizaciji, da s tem pokažemo res tisto vzajemnost med delovnimi stanovi. Organizacije so med seboj finančno in pravno samostojne. Vsaka izmed prej naštetih organizacij ima svoj list in sicer v francoskem in v flamskem jeziku. Delavsko mladinsko organizacijo imamo speljano celo med vojaštvom in med vsemi sloji. Enournno tedensko mezdo plačujejo kot mesečno članarino. Imamo svoje posredovalnice za službe, katere opravlja za to plačan uradnik. Te posredovalnice se vzdržujejo s prispevki, ki jih plača strokovna organizacija za delavca, kateremu je posredovalnica preskrbela službo. Organizacije imajo za svoj tisk in za propagando nastavljenih nalašč za to vzgojenih 140 propagatorjev. Da ta aparat organizacije vzdržujemo, si pomagamo izključno s članarino. Izdajamo tudi delavski koledarček, v katerem v slikah in v besedi podajamo delavčev življenje in vse, kar delavec potrebuje. Izdajamo ga v 250.000 izvodih in stane komad Fr 5.—, kar zneske čez milijon frankov. Organizacija pa ta koledar ne stane niti 1 Fr. ne. Organizacijo svojega tiska in naših organiziranih vrst vršimo izključno po farah, kjer se po farah tudi vrši vse administrativno in drugo poslovanje. — Kakih strokovnih ali bolniških fondov ne zbiramo. Od slučaja do slučaja mesto teh apeliramo na javnost, da delavstvo v njegovi pravici in borbi podpre.«

Po podrobnih, tudi za g. Kaothena razveseljivih informacijah o rasti in napredku naše ZZD, nameščenske organizacije in poljedelskega delavstva in o našem tisku je bil sestanek zaključen z iskrenimi medsebojnimi pozdravi.

vsem času zavarovanja višji, nego je bil v poslednjih desetih letih.

Višina rente se torej odmerja po povprečnem letnem prispevku v poslednjih desetih letih. Ker znaša letni prispevek 3% zavarovanega zaslužka, tedaj znaša onemoglostna renta pred izpolnjenimi desetimi leti (500 tedni) zavarovanja 24% zaslužka, a po izpolnjenih desetih letih zavarovanja znaša 36% zaslužka, t. j. enako kot starostna renta.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(Nadaljevanje.)

V vseh cerkvah manjka orgel. Petje obstaja iz preprostega klicanja. Pridigajo le malokdaj, kajti čitanje tiskanih spisov jim zadostuje. Praznike kot Veliko noč, Binkošti, Božič praznujejo šumno. Okoli 50 praznikov je bilo v letu, ko je delo počivalo. Tudi post je bil vedno čisljan, skratka, ves narod je praktično vršil krščanske dolžnosti, pri čemer ga je z dobrim zgledom vzpodbujalo celokupno izobraženstvo po vrsti od carja tja do vaškega učitelja. Le žal, da je policija predaleč posegala v cerkvene zadeve. Prestopki religioznih običajev so bili kaznovani z globo, da celo z ječo. Sprememba vere je bila zakonito prepovedana.

3. Razvoj revolucijske ideje.

Leta od 1917. do 1931. so Rusijo poglala v krvavo revolucijo, kakoršne svetovna zgodovina ne pozna. Razmah upora je zelo počasi napredoval. Le glavne etape bodo tu omenjene.

L. 1462. so veleposestniki v zvezi z veletrgovci uprizorili državni udar. Ivan je postal samostojen car, plemstvo je doseglo obsežnih pravic. Trgovci so si najemali številnih poslov, ki so jim delali samo

davka je bila določena vsako leto posebej in vsaki družini takorekoč iztisnjena, pri čemer so se dogajale strahovite reči. Težak je bil tudi davek na žganje. Bogati trgovci so državi odšteli neko določeno vsoto, da so si s tem pridobili pravico v določenem kraju razpečevati žganje. To najemnino so seveda kmetje plačali desetkrat in še večkrat. Polagoma so skoro vsi kmetje postali odvisni od veletrgovcev in plemstva. Tako je imela rodbina Stroganov sama 120.000 moških tlačanov. Prijatelj Petra Velikega Menšikov jih je imel 90.000, neki Rasumovski čez 100.000. Katarina II. je hlinila sočutje z tlačanimi kmeti, v resnici pa tlačanstvo še razvila in poostrila. Ubogim ljudem je bilo celo to zabranjeno, da bi bili sodišču izročali upravičene tožbe nad svojimi gospodarji. Nagažka, ječa, pregnanstvo v Sibirijo so zatrli vsak poizkus upora. Položaj se je tako zaostril, da je Pavel I. zahteval omiljenje tlačanstva in tudi sicer skušal brezupni položaj kmeta izboljšati. Po zaroti plemstva pa je bil leta 1801. car na grozovit način umorjen. Njegov naslednik Aleksander si je hotel zagotoviti simpatije plemstva s tem, da mu je dovolil čim večje pravice. V dolgotrajnih napoleonskih vojnah je bilo neprestano treba novih vojakov. Car je kmete s silo vtaknil v armado. Kdor ni klonil, je čutil bič na sebi, dostikrat do strašne smrti. Bičati kmeta ali

konja je bilo eno in isto. Nezadovoljneže so postavili med dve vrsti s palicami oboroženih vojakov. Pod nadzorstvom oficirjev so ti morali svoje tovariše pri teku skozi vrste pretepati. Dostikrat se je pripetilo, da so se te žrtve mrtve zgrudile pod udarci. Takšne grozovitosti so dovedle do vstaje dekabristov. Vojaki so v napoleonskih vojnah prišli tudi v zapadno Evropo ter se od tam vračali z večjimi izkustvi. Decembra l. 1825. je zahtevalo vojaštvo, a tudi mnogo oficirjev, svobodnejšo ustavo. Ob priliki neke rabuke je generalni gubernator našel smrt. Nekaj oficirjev je bilo obočenih, 85 drugih kolovodij je bilo izgnanih v strašno preganjanje Sibirije. Prijatelji zapadneevropske kulture so ustanavljali krožke, v katerih naj bi doglali, kako bi bilo mogoče tudi v Rusijo vtihotapiti svobodnejše ideje. Ko je carju Nikolaju prišlo to na uho, je kratkoma 21 članov teh krožkov obsodil v smrt, jih pa nato »pomilostil« v prognanstvo v Sibirijo. Kmalu je po deželi zavladal mrtvaški mir, toda bil je to le mir pred viharjem. (Dalje prih.)

Za svobodo družbe in poedinca proti tiraniji poedinca in družbe se borimo!

Z delavskih bojišč

Jesenice

Brezstanovanjci. Zadnjič smo opozorili nekega gostilničarja na njegovo brezčutnost do delavca. Opozorili smo ga, da naj se poboljša, drugače bomo prišli z imenom na dan. Naš dopis je dotičnega zelo razburil. V soboto, ko je izšel naš list, je takoj odpovedal hrano vsem delavcem, ki so bili pri njem na hrani.

Kakor vidimo, je le vedel, komu je bil namenjen članek. Sicer se pa ni nič poboljšal, ko je v svoji razburjenosti odpovedal hrano svojim abonentom. Na stanovanju jih je seveda obdržal, a jim povišal plačo za stanovanje. Za podzemsko sobo, ki ima okna pod stropom in je kakor ječa, vrhu tega ob vsakem vremenu vlažna, ob deževnih dnevih pa teče voda pri oknu naravnost na posteljo, za sobo s tremi posteljami računa po din 300 mesečno. Odeja, ki jo ima siromašni delavec za zaščito pred mrazom in vodo, je že tako zapuščena, da se kar sveti.

Večni odpusti. Podjetje »Slograd« na Jesenicah ima še vedno zaposlenih precejšnje število delavcev. Povečini so iz raznih krajev, seveda so med njimi tudi domačini iz bližnje okolice. Precejšnje število delavcev je bilo na novo zaposlenih pri KID, ki se počutijo zelo zadovoljne, da so prišli do bolj stalne zaposlitve.

V velikih skrbah so pa tisti, ki so ostali še pri podjetju »Slograd«, kajti bliža se zima in slabi deževni dnevi. S strahom pričakujejo dan za dnem delavsko knjižico.

Kam naj se potem obrne ubogi delavec in si poišče dela za zimo, da bo preživel družino ali starše, ko pa še sam za sebe ne ve, ker je vedno v negotovosti.

V kolektivni pogodbi stavbinskega delavstva za Dravsko banovino, čl. 8., odstavek 4. pravi: Odpovedni rok je obojestransko 14dnevni v smislu dolžb obrtnega zakona in po možnosti na plačilne dneve. Vendar pa na Jesenicah ne ve stavbinski delavec za teden dni naprej, kdaj bo odpuščjen, ker ima vedno na novo odpovedano, kljub temu, da jih vedno sprejema jo še na novo v zaposlitev. Z ozirom na to apeliramo na podjetje »Slograd« in na merodajne faktorje, da naj prenehajo s to neprestano odpovedjo. Zakaj bi se delalo delavcu slabo voljo in ga tiralo v negotovost, ako res ni potrebno. Pri morebitnem odpuščanju pa apeliramo na podjetje, da se ozira na take, ki res živijo samo od sezonskega stavbenega dela, predvsem, na oženjene domačine.

Murska Sobota

Kot živinčeta jih pretepajo...! Glavni cilj naše podružnice je za enkrat ta, da pridobi čim večje število članov. Na tem polju se podružnica tudi najbolj trudi, da zares uspe. Ko imamo že člane zbrane ter urejene uvodne stvari začetne organizacije, takrat šele bomo lahko pričeli z delom za delavske interese.

Da je naboranje članov za naše razmere zelo trd oreh, je razumljivo iz vidika, ker so vsi delodajalci proti temu, da bi se njihovi delavci organizirali v katerikoli organizaciji. To je dober dokaz, kako težko je pripraviti našega delavca, oz. delavko do tega, da pristopi k organizaciji, ker se pač boji svojega delodajalca, ker jim zagrozi z odpustom iz službe, ako pristopijo k društvu. Tak nastop tovarniškega gospodarja zaradi združenja njegovih delavcev v organizaciji povzroča pri delavcih opravičeno bojazen, da ne izgubijo svojega, tako bornega zaslužka. Zlasti je ta gesta razumljiva pri delavcih, ki so zaposleni pri takih delodajalcih, kateri ne samo, da jih slabo plačajo, ampak jih šikanirajo, kaznujejo za malenkostne pogoške ter jih celo še večkrat kot živinčce pretepajo. Dokaze imamo! Merodajno oblast pa prosimo, da se že enkrat zgame. To pretega že vse meje človeške dostojnosti. Take so bile metode za časa suženjstva pred Kristusom.

Preska

Za brezposelne pomoč. Prosvetno društvo v Preski bo priredilo v nedeljo, dne 21. novembra ob 3. uri popoldne v Društvenem domu v Preski Finžgarjevo narodno igro v 4 dejanjih »Naša kri«. Igrali bodo povečini člani ZZZ. Čisti dobiček pa je namenjen v pomoč našim brezposelnim delavcem. Vabimo vse tovariše in prijatelje delavstva, da se prireditve udeležijo in da pokažejo svoj socialni čut.

Zima nas ne sme razdreti. Sneg nam je naenkrat vzel delo pri cesti Št. Vid — Jerperca in na stavbah je tudi že skoro vse končano za letos. Toda mi stavbinski delavci še kljub temu ostanemo delavci in se bomo sedaj, ko bomo imeli časa dovolj, pogosto sestajali in se medsebojno izobra-

ževali. Tudi naš list »Slovenski delavec« bomo še obdržali čez zimo, kljub temu, da bo malo zaslužka. Časopis bo vez, ki nas bo tudi pozimi, ko bo vsak na svojem domu, družila in vzgajala.

Polzela

Krajevna organizacija ZZZD je imela v nedeljo, dne 7. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Udeležba je bila prav lepa. Bilo je prisotnih okrog 100 delavcev. Zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora in je pozdravil vse navzoče v lepih besedah in jim je podal nekaj važnih smernic. Nato je govoril župan Turnšek Pongrac o delavskem vprašanju in je navduševal vse navzoče za delavsko skupnost in napredek. Z izvanredno živahnostjo jo govoril delegat centrale tovariš Lužar. Razgrnil je vso laž in hudobijo naših nasprotnikov ter jim je pokazal, kje je prava rešitev delavstva. Delavec mora zaupati le poštenim ljudem svojo usodo in svojo bodočnost, ne takim, ki ne vedo, kaj je pravica in resnica. Nato so bila prečitana pravila ZZZD, nakar so sprejeli z velikim veseljem vsi delavci sledeči odbor: Predsednik Cvenk Albert, podpredsednik Divjak Johan, tajnik Korber Avgust, blagajnik Prešiček Alojzij, odborniki in svetovaleci: Glavnik Alojzij, Terjav Avgust, Turnšek Terezija, Popeler Jožef, Terjav Marija, Vasle Marjeta, Šmajš Marija. V pomožnem odboru pa imamo osem članov.

Nekaterim sicer ni všeč naša organizacija. Vemo, zakaj ne. Toda že danes rečemo in povemo vsakemu: z lažjo ne bodo dolgo ruvali proti nam. Imamo tako zdravilo, da bodo hitro ozdravljeni, ako ne bo miru. Občni zbor je zaključil izvoljeni predsednik Cvenk Albert ter je podal delavcem za naprej nekaj lepih in bodrilnih besedi.

Velenje

V prvi številki »Slovenskega delavca« smo po pravici in resnici naslikali nevesele razmere na Rudniku. Tudi smo poročali o odlašanju nove kolektivne pogodbe. Dne 19. oktobra pa je izšel odlok o reviziji kolektivne pogodbe od centralne direktije v Sarajevu. Prinaša novo spremembo, ki je delavstvo nikdar ni zahtevalo, ampak jo je gospoda sama vnesla, da je brez potrebe napravila razliko med enakimi vrednimi pridrni delavci. Do sedaj so imeli vsi kopači enako plačo. Razlika je bila le pri mladih kopačih, ki so šele v učni dobi. V Velenju so vozačev ne more po želji dajati na odkope itd., ker je premalo razvita industrija in se obratuje le v majhnem obsegu z eno samo tretjino delavstva. Zato delajo sami stari kopači, zaposleni že pri obratu po 20 do 30 let. Vsi znajo opravljati kopaška dela in so bili do 1. novembra letos enako plačani. Od tedaj to ne velja več. Kdor bo prvi delavec, odgovarja za vse svoje tovariše na določenem delu ter dobi za to 50 par odnosno 1 dinar več na dnino. Verjetno je, da bo prvi delavec tisti, kdor bo podjetju bolj všeč, ne oziraje se na starostna in službena leta. Ta način plače je umetni bič, ki ga bo vsililo podjetje v roke predelavca, češ: tu imaš nekaj več, pa priganjaj svojega tovariša k delu, ali pa bo sprememba. To se pravi: ti nisi zanič, da bi komandiral, bo pa drugi namesto tebe. Mislimo, da tak način priganjanja delavstva k delu nikakor ni socialen. Delavstvo po svojih močeh za skromno plačo, ki jo od podjetja prejema, itak vse naredi, kar narediti more.

Sv. Lovrenc na Pohorju

SMRJ proti delavski skupnosti. Dne 30. oktobra 1937 so se vršila v Mariboru, hotel »Orel«, pogajanja za kolektivno pogodbo pri podjetju Kieffer pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Pri pogajanjih je delavstvo zastopala ZZZD in SMRJ (Savez metalških radnika Jugoslavije). Rdečkarji so takoj zagnali krič in vik in vse dobro pripisali sebi, na zastopnika ZZZD pa so navallili vse mogoče in nemogoče grehe. Ti očitki so tako nesmiselni in nepotrebni, da se nanje ne splača odgovarjati. Povdarjamo pa eno: kolektivna pogodba bi izpadla mnogo boljše, če bi rdečkarji pokazali vsaj toliko duha skupnosti kot ga kažejo takrat, kadar je treba begati delavstvo. ZZZD je ne oziraje se na razliko med obema organizacijama osebno in pismeno pozvala SMRJ naj s svoje strani napravi vse potrebne korake, da bomo pri pogajanjih nastopili skupno s skupnimi predlogi. Na vse skupaj od SMRJ nismo dobili nobenega odziva, razen da je tajnik kovinarjev enkrat izjavil zastopniku ZZZD, ki je prišel k njemu radi skupnih predlogov, da je že sam vse opravil. Kaj je opravil in kako, pa ne vemo.

Tujce uvažajo. Zvedeli smo, da je podjetje Kieffer v zadnjem času v delo sprejelo 5 Avstrijcev, Nemcev, inozemcev, mesto, da bi sprejelo nove delavce iz vrst slovenskega delavstva. Naši delavci čakajo na delo v bedi in pomanjkanju, dočim se od druge iz drugih držav k nam uvažajo razni »specijalisti« in »strokovnjaki«, ki mnogo stanejo, pa ne zaležejo prav nič več kakor navaden slovenski delavec.

Jarše

Skrčenje obratovanja. Tovarna platnenih izdelkov Induplati, Jarše, ki je last delniške družbe, je obratovala skoro brez prestanka od svojega začetka s polnim obratom. Povprečno je v tej tovarni dobilo svoj kruh 300 delavcev in delavk, ki so delali v dveh izmenah. Letos je družba zgradila novo stavbo za predilnico in sedaj v tej stavbi že montirajo stroje. Od te tovarne živi vsa okolica in ima delavstvo, če ne ravno sijajne plače, vsaj skromno eksistenco. Tovarna pa je nenedoma skrhala obrat. Zastopnik ZZZD se je o vzroku tega skrčenja takoj informiral pri vodstvu tovarne. Tovarna je morala to storiti, ker je nepričakovano zgubila naročila, čeprav jih je izlicitala. Zastopnik ZZZD je dobil zagotovilo, da vendar zaenkrat ne bo nihče odpuščjen, ampak se bo raje skrajšalo delovni čas (vsaki drugi teden se bo počivalo). Vodstvo bo še pregledalo zaloge, če se morda le ne najde možnost, da bi delali na zalogo.

Delavstvo organizirano v ZZZD je imelo v nedeljo, dne 7. novembra sestanek in so na tem sestanku zaprosili centralo ZZZD v Ljubljani, da izposluje na merodajnih mestih, da se razpisana in izlicitirana državnega dela dajo izvršiti. Centrala ZZZD je takoj ukrenila vse potrebno, da pomaga svojemu članstvu in sploh vsemu v tovarni zaposlenemu delavstvu. Zima je pred vrati in bi delavci bili z brezposelnostjo zelo prizadeti. Zato vsi napeto pričakujejo, kakšen bo uspeh intervencij. Zaupa v ZZZD, ki se je resno potrudila, da delavstvu pomaga.

Ljubljana

TOBAČNI DELAVCI

Obveščamo vas, da se je pravilnik o penziji v nekaterih primerih izboljšal za delavstvo. V glavnem pride v poštev sledeče:

Členu 8. se doda novi odstavek (3), ki se glasi:

Čas vojaških vaj se šteje samo, če je trajalo članstvo leto dni. Če član za časa vojaških vaj ni prejemal zaslužka, plača uprava poleg svojega prispevka tudi članski vlog za pokojninski sklad.

Členu 17. se dodasta 2 nova odstavka, ki se glasita (5).

Osebná pokojnina po 4 letih znaša:

v 1. razredu 240.— din,
v 2. razredu 200.— din,
v 3. razredu 160.— din.

(6) za vsakega nadaljnjega pol leta se zviša pokojnina in sicer:

v 1. razredu za 10.— din,
v 2. razredu za 8.33 din,
v 3. razredu za 6.66 din.

V členu 21. se spremeni odstavek (3) tako, da se glasi:

Če umrli član ni pridobil pravice do osebne pokojnine, rodbina pa že ima pravico do pokojnine, znaša rodbinska pokojnina po 2 letih (preje 5 letih) za eno osebo 50% (25%) za 2 osebi 65%, za 3 osebe 75%, za 4 in več oseb 85% osebne pokojnine po odstavku 5. člena 17. v členu 23 (e) rodbinska penzija se dobi za otroke do starosti 16 let prej 14 let.

Člen 29. se spremeni in se glasi:

Vračanje vlogov.

1. Vplačani vlog se izplača:

1. Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, če prestopi član sklada v zavarovalno obveznost po zakonu o zavarovanju delavcev in ko pridobi pravico do rente, po tem zakonu in sicer v višini zavarovalnega prispevka za onemoglost, starost in smrt, ki se preračuna na podstavi zavarovane mezde za članstva v skladu.

2. Kateremukoli zavodu ali napravi, omenjeni v § 120. zakona o zavarovanju delavcev, če prestopi član sklada v članstvo takega zavoda ali naprave in pridobi tam pravico do pokojnine ali rente, in sicer največ do višine vloga.

3. Bivšemu članu sklada, če v treh zaporednih koledarskih letih po pristanku delavnega razmerja pri monopolni ustanovi ni prestopil v zavarovanje, pri kateri od naprav navedenih pod 1. in 2. in sicer: a) z zneskom 60% vplačanega vloga, če sam razdere z redno odpovedjo delovno razmerje z monopolno ustanovo in če je bil član sklada nad 5 let; če pa ni bil 5 let član sklada, se mu vrne 30% vplačanega vloga;

b) z zneskom 90% vplačanega vloga, če preneha delavno razmerje z odpovedjo po monopolni ustanovi in član še ni pridobil pravice do pokojnine;

c) z zneskom 20% vplačanega vloga, če ga odpuste ali se mu mesto izprazni

po 5 leti članstva. Za vsakega nadaljnjega ½ leta članstva se zviša ta znesek na 1% vplačanega vloga.

2. Čas, prebit v zavarovanju pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev ali kakem drugem zavodu ali napravi, omenjenih v § 120 zakona o zavarovanju delavcev, se všteje v članstvo pri pokojninskem skladu po prispevkih, ki se odkazujejo skladu, in sicer na ta način, da se delijo odkazani prispevki z vsoto vloga člana in prispevka uprave monopolu v mesecu, ko je stopil v članstvo sklada. Po dobljenem znesku se določi število mesecev, katero je treba všteti. Če bi bil odkazani prispevek manjši od vsote vloga člana in prispevka uprave monopolu v mesecu vstopa v članstvo sklada, se prejšnji čas zavarovanja ne upošteva.

3. Od prejšnjega zavarovanja se more všteti po teh predpisih največ 10 let.

4. Če se sprejme delavec iznova na delo pri monopolni ustanovi, se mu ves prejšnji čas, prebit pri monopolni ustanovi všteje v članstvo samo, če mu ni bil vlog vrnjen po točki 3. ali če vplača celotni njemu vrnjeni znesek v mesečnih obrokih v enem letu. Drugače se računa prejšnji čas po naliki s predpisi z odstavka 2.

To so glavne točke, ki se tičejo pravilnika o penzijah, bolj nadrobno pa je razvidno v Službenem listu Bnaske uprave, štev. 90 z dne 10. novembra 1937.

DROBNE DOMAČE

V Mostah pri Ljubljani je bila ustanovljena z listino škofijskega ordinarijata nova samostojna župnija sv. Družine. Nova župnija, ki se odcepi od sedanje župnije sv. Petra, šteje 6000 duš.

V Slovenskih goricah so imeli v zadnjih dneh pogosto primere, da so se pri grabljenju listja v gozdu pojavile strupene in nestrupene kače. Vzrok temu je bilo toplo vreme, ki je pred tedni zavladalo.

Pod tramvaj je padel v Zagrebu neki starejši človek. Sprevodnik je takoj naglo zavrl tramvaj, da kolesa niso šla čez moža. Ko so moža pripeljali v bolnico, so ugotovili, da je izgubil spomin.

Vsled zbiranja mladih fantov, ki naj bi šli pomagati rdeči Španiji, je sodišče v Belgradu obsodilo na deset let težke ječe voditelja jugoslovanskih komunistov in zastopnika ruskih sovjetov v Jugoslaviji Adolfa Munka. Oblasti so Munka že dalj časa iskale in so ga prijelo spomladi, ko je zbral 700 jugoslovanskih levicarjev, ki naj bi šli v pomoč bratom v Španijo. Vsi prostovoljci so se zbrali v okolici Sibenika in so hoteli s pomočjo čolnov doseči neko tujo ladjo, ki je bila na odprtem morju najbrže prav nalašč pripravljena, da sprejme vnete fante. Oblast je zadnji hip odkrila družbo, med katero so bili tudi nekateri Slovenci.

Novi združni zakon je stopil v veljavo in odreja ureditev glavne Zadržne zveze.

Ban dr. Natlačen je proglasil cesto Poljane — Šmihel — Klečec za subvencionarno. Zaradi tega bo okrajni cestni odbor določil poseben prispevek iz okrajnega cestnega sklada za vzdrževanje imenovane ceste.

Neznani vlomilec je ukradel v Zasipu pri Bledu 7 tisoč dinarjev. Sled za vlomilec vodi proti Ljubljani.

Na ljubljanskem tovornem kolodvoru na Šmartinski cesti je padel pod vlak 53letni strojevodja Anton Majcen. Lokomotiva je strla Majcenu prsni koš. Izvlekli so ga izpod stroja popolnoma pri zavesti in ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Za ravnateljca učiteljskega v Ljubljani je bil imenovan prosvetni inspektor g. profesor Ivan Dolenc, ki je tudi med delavstvom znan kot velik poznavalec dr. Janeza Ev. Kreka.

Zagrebska policija se je pričela zanimati za zapuščene otroke in jih spravlja v razna zavetišča. Takih otrok je v Zagrebu preko 400, ki se potepajo po zagrebških ulicah in se preživljajo s prodajo raznih stvari. Vprašanje je, kam bodo spravili toliko otrok, ker zagrebska mestna občina nima toliko zavetišč.

71 jurjev je odnesel premeten svedrovec iz blagajne društva hrvaških obrtnikov v Zagrebu.

Silberman Maks, tkalski mojster pri »Jugoetka«, katerega so oblasti izgnale radi grdega postopanja s slovenskim delavstvom, je dal slovo Mariboru 12. t. m.

V bolnišnico so pripeljali 21letnega posestniškega sina Franca Goloba iz Makol. Mlatilni stroj mu je zgrabil levo roko, jo potegnil med zobovje, ki mu je roko zmečkalo vse do lakta.

Umrli je general in poveljnik mesta Belgrada V. Tomić, ki je podlegel ranam, katere si jih je zadal ob priliki poskušene samomora.

V noči iz srede na četrtek je bilo vlomljeno v občinsko pisarno v Selnici ob Dravi. Do sedaj še neznani vlomilci so odnesli večjo vsoto denarja.

Martinov sneg je napravil v Ljubljani veliko škodo.

Mladina ZZZ

KAPITALIZEM

Da bomo lažje razumeli bistvo kapitalizma, pogledajmo danes, iz česa se je kapitalizem pravzaprav razvil.

Prva pot kapitalizmu je bila zasnovana po liberalizmu,* to je nauku, ki je zahteval in v precejšnji meri tudi dosegel, samostojno uveljavljanje posameznika. Javljalo se je v politiki, kjer se je zavzemal za demokracijo, v kulturi, kjer je zahteval svobodo misli, zanikaval ali vsaj zapostavljal cerkveno avtoriteto, v verskem oziru, kjer je tirjal svobodo trga, konkurence, poklica itd. Njegovo načelo je bilo: sleherni sme, kar hoče, kar prija in koristi njemu. Pri tem naj se ne ozira ne na bližnjega, ne na morebitne predpise božje, cerkvene ali državne.

* Beseda liberalizem prihaja od latinske besede »liber«, kar pomeni svoboden, neodvisen, na nobeno stvar vezan.

Ta nauk je utemeljil angleški gospodarski pisatelj Adam Smith (1723—1790). Iz tega nauka so nastale za človeštvo hude posledice. Ouderu in špekulanti so se polastili tega načela in po njem zlasti gospodarskega trga, iz česar se je pojavil kapitalizem, to je neomejena oblast kapitala, denarja in težnja imeti čim več, obogateti, samo obogateti, pa naj stane karkoli. Vse ostalo se je tedaj umaknilo tej sili.

Iz povedanega vidimo torej, da je kapitalizem zabloda, ki sloni na oboževanju zlata, je ples okoli denarja. Bog kapitalistov je denar, samo denar in zopet denar.

Za tega boga se ne straši nobenih žrtev, nobenih krivic.

DOPISI

J. A. G-e. Iz povedanega vidim, da so fantje proti ZZZ slabo razpoloženi. Vem, kaj je vzrok. Povej jim pa to-le: Krščanska organizacija je samo tista, ki prizna v polni meri krščanska načela in ki jo vodijo možje, ki nikdar in nikjer ne klonejo in se ne obotavljajo priznati krščanskih načel v polni meri. Nikakor pa ne morejo biti krščanski možje in voditelji krščanske organizacije taki, ki zabavljajo čez duhovnike, odrekaajo papežu in škofom pravico govoriti o socialnih in gospodarskih vprašanjih, ter se družijo v idejah s komunisti in socialisti. Čeprav se imenujejo krščanski, je to ime samo firma in so limanice, na katere love nevedne kaline.

J. A. J-a. Občudujem tvojo delavnost. Kljub temu se bojim, da boš polagoma omagal. Raje nekoliko bolj počasi, pa gotovo. — Potem pa pomni, da kdor se z ognjem igra, še kaj lahko opeče. Zato delaj z rezervo in previdno.

P. J. G-n. Tvoje delo ima uspeh? Me veseli. Nikdar se ne sme obupati in tudi ne odnehati, čeprav ni izgleda na uspeh ali pa v začetku ni tak, kakor si ga pričakoval. Pogumno na delo.

D. F. M-e. Jasnost v načelih in odločnost je dandanes posebno potrebna. Časi so zmedeni. Zato pa je treba jasne črte med resnico in zmoto.

R. P. L-a. Tvoj dopis priobčim v prihodnji številki. Upam, da bo ugaljal.

Zapisana pravica

Odklonitev hranarine po Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev

(G. T.)

Nahajate se že tri mesece v bolniškem stanju. Pri zadnjem nadpregledu pa se je po zdravnikih ugotovilo, da je za Vaše ozdravljenje nujno potrebna operacija. Ker pa ste stari že nad 50 let in Vam zdravniki ne morejo zagotoviti ugoden uspeh, ste odklonili, da bi se podvrgli operaciji. Zato so Vam pa izjavili, da Vam ne pripada več hranarina, ker se nameno- ma ne držite zdravniških navodil in zato zavlačujete zdravljenje.

Odklonitev podpore ni zakonita. Vsak član zavarovanec ima po zakonu pravico do bolniške pomoči za določeno 26 tedensko odnoso 52 tedensko dobo, če je ne- sposoben za pridobitno delo, kakor ga je vršil pred obolenjem in kar je svrha njegovega pridobivanja. Nikogar izmed zavarovancev pa se ne more siliti, da se podvrže smrtnonevarni operaciji, zlasti, če je njen srečen izid negotov. Tako pravico ima vsak človek, ne pa naravi ter zato ne more biti pravilno stališče, da se v predmetnem slučaju vsled odklanjanja operacije zavlačuje zdravljenje. Zato se Vam mora priznati bolniška podpora za vso po zakonu določeno dobo, če boste le nespo- sobni za delo in ne bi že morda popreje ozdraveli brez operacije. V nasprotnem slučaju pa boste ravno tako izgubili pod- poro, če bo potekla zakonito določena do- ba, čeprav bi še ne bili sposobni za delo.

O začasnih odpustih.

(Iv. V., Sv. L.)

Pravite, da podjetje, pri katerem ste že dve leti v službi, vsako leto v času, ko ni sezone, začasno odpusti delavstvo radi popravil v tovarni ter ga po končanih popravilih ponovno pozove na delo. Tako je bilo tudi letos. Po odpovednem listu Vam je podjetnik izrecno obljubil, da Vas bo zopet zaposlil, čim se bo pričelo obratovanje. Besede pa ni držal, temveč so poklicali nazaj v delo vse ostale delavce razen Vas. Ali Vam je podjetnik dolžan dati kako od- škodnino?

Že samoposebi so začasni odpusti delav- stva brez kake odškodnine nezakoniti. Kajti začasna prekinitev dela iz razlogov, ki nastanejo na strani delodajalca, gredo v njegovo breme ter tega podjetnik ne more prevesti na delavca. V Vašem pri- meru tedaj, če je bila potrebna prekinitev dela radi popravil v tovarni, bi moral pod- jetnik vsemu delavstvu izplačevati dogo- vorjeno mezdo oziroma vsemu delavstvu odpovedati delo na zakonit odpovedni rok. Tako pa je z začasnim dopustom obšel za- konita določila tako, da delavcem ni bilo potrebno izplačati niti mezde za čas pre- kinitve obrata, niti mezde do preteka od- povednega roka. Mogli bi tedaj že takoj v začetku, ko ste bili poslani na začasni dopust zahtevati mezdo za vso dobo odpo- vednega roka. Vi pa ste se raje z ozirom na splošno pomanjkanje dela zanesli na

podjetnikovo besedo ter čakali, da Vas zo- pet pokliče na delo. Ker pa tega ni storil, je odgovoren za vso škodo, ki jo imate, ker ste se zanašali na njegovo besedo in katera Vam ne bi nastala, če bi Vam me- sto začasnega dopusta odpovedal na redni odpovedni rok. Brezdvomno Vam gre tedaj mezda za čas, od katerega ste bili poslani na začasni dopust pa do početka odpove- dne dobe, če bi Vam tedaj odpovedal. Od časa poteka te dobe pa do časa, ko je pod- jetnik zopet prišel z delom in tudi še do danes in tudi še dalje, da boste dobili zo- pet kako primerno zaposlitev, pa Vam gre primerna odškodnina. Višina te pa je od- visna od tega, koliko bi Vi v tem času tudi bili zaslužili, če se ne bi zanašali na pod- jetnikovo besedo. Torej ne samo toliko, kolikor je znašal vaš zaslužek v navedeni tovarni, temveč tudi več, če ste na primer odklonili kako zaposlitev zato, ker ste smatrali, da boste čimprej zopet poklica- ni na delo. Tako škodo pa morate Vi do- kazati ter vam gre odškodnina vse do časa, da boste zamogli, kje drugje dobiti primerno zaposlitev. Če pa ste v času od zadnjega začasnega dopusta bili kje zapo- sljeni, si pa morate to od zahtevane od- škodnine odračunati. Javite se tedaj pri podjetniku in zahtevajte, da Vas sprejme v delo ali pa v nasprotnem slučaju zahte- vajte odškodnino.

Kar se pa tiče potrdila o času in vrsti zaposlitve, ga mora podjetnik brezpogoj- no izstaviti, sicer ga v to lahko prisilite tožbenim potom. Nato ničesar ne vpliva okolnost, da podjetje delavskih knjižic ne pobira; te knjižice so namreč za pričetek ali konec službenega razmerja brez pome- na. Dalje se še pripominja, da je podjetnik tudi odgovoren za vso škodo, ki bi na- stala uslužbencu radi odklanjanja izda- janj predmetnega potrdila. Na Vas pa leži, da dokažete, kako škodo imate radi neop- ravljenega pridrževanja delavske knji- žice.

NAŠI NAMEŠČENCI

»BODOČNOST« ŠT. 10

Naši nameščenci, organizirani v Druš- tvu združenih zasebnih in trgovskih na- meščencev Slovenije izdajajo že četrto leto svoje mesečno glasilo »Bodočnost«. »Bodočnost« je nedvomno naša najboljša revija za nameščence in za delovno pravo sploh. Prinaša redno tudi lepe ideološke članke. V št. 10., ki je pravkar izšla, so sle- deči članki: Mi in naš narod (Češnovar), Kako organiziram? (Smersu), Naše zahte- ve, določitev minimalnih mezd v Sloveniji (Preželj), Zopet akcije proti nam, zava- rovanje za onemoglost, starost in smrt in zasebni nameščenci, Važna razsodba (ali ima knjigovodja pravico do odpravnine), Vestnik društva ter Razno. Naj ne bo slo- venskega nameščenca, ki ne bi bil naroč- nik in čitatelj tega glasila, ki se naroča pri upravi »Bodočnosti«, Ljubljana, Čopo- va ulica 1.

BELEŽKE

Zadnja »Delavska pravica« nosi obelež- je nestrokovnega političnega lista, kate- rega tendenca gre v čisto jasno smer, lahko rečemo proti tisti politični organi- zaciji, v kateri je večinoma včlanjeno ver- no slovensko katoliško ljudstvo.

V uvodniku »O načelih«, v članku »Iz političnih vrtincev« in v članku »20 let slovenske politike« je polno namigavanj in napadov na politično organizacijo JRZ in na njene predstavnike. Zlasti v zad- jem članku »20 let slovenske politike« na- pada prvi spominski članek v »Slovincu« ob 20letnici smrti našega Janeza Ev. Kre- ka. Tam pravi: »Iz tistega članka diha vsakemu prodirajoče, da je bil pisec ven- dar veliko boljši in večji kakor Krek, ki je tam prikazan kot kak zmešan brihtnež brez vsake urejenosti in brez smisla za najbolj potrebne vsakdanjosti. Dotični članek je napisal gospod minister dr. Ko- rošec.« »Delavska pravica« si tega imena seveda ni upala zapisati, ovinkarstva blati tudi take može, kakor je dr. Korošec, pri- jatelj in sodelavec pokojnega dr. Kreka.

Kdor je pa prav bral navedeni članek, je v njem bilo vse kaj drugega, kakor pa je to videl pisec članka v »Pravici«. V njem je bila ljubezen, ki ljubi resničnega človeka še z njegovimi majhnimi »slabost- mi« zaradi veličine čistega duha, ker ga te nam le še bolj domačega, neponareje- nega, čisto našega narede. Saj imamo tudi mi prijatelje, ki imajo nekaj takih »napak«, katerih mi ne bi marali, da bi jih oni ne imeli. Posebnosti so to, ki dvi- gajo kljub svoji neurejenosti markant- nost prijateljeve osebe.

»Čuvarje miru in reda« nas naziva ista »Pravica« v odstavku pod Razno. Mi pač ne moremo pomagati tovarišem pri »De- lavski pravici«, če uživamo v vprašanih delavskega zastopstva marsikje več za- upanja, kakor oni. Če politična organiza- cija v svojih okrožnicah priporoča, naj se delavci obračajo na ZZZ in ne na kakšno drugo organizacijo, ki delavstva ne bo va- rala in ga nepotrebno tirala v razne stav- ke, ampak bo vse storila, da se delavstvu prihrani čimveč grenkih ur sličnih preiz- kušenj, kakor smo jih v polpretekli dobi doživeli po raznih krajih v Sloveniji. Še ni pozabljeno, kako so tam gotovi ljudje vodili delavsko politiko proti interesom delavstva samega, samo da bi povzročali nered v naši domovini in otežkočevali stvarno delo za koristi našega naroda.

Fotografi

Jutri se bo vršil 2. redni letni občni zbor ne v mali dvorani kot je bilo objavljeno, pač pa v vestibulu velike dvorane Delav- ske zbornice (vhod iz Miklošičeve ceste).

Ker se na občnem zboru pretrese vse delo prejšnjega leta, obenem pa določi novo delo med člani in članicami za naš pokret, te odbor prosi, da ne izostaneš, da tudi ti poveš kako koristno misel za boljši napredek svoje organizacije.

Obenem ti z žalostjo javljamo, da se je Zagrebška organizacija po dvoletnem ob- stoji razšla! Ne morda radi neuspeha ali vsled gmotnih težkoč pač pa vsled politike »strokovnih tečajev«, kjer je zastopnik centrale razlagal marksistično - židovska načela. To je pripeljalo hrvaško zavedne pomočnike do tega, da so zapustili svojo nestrokovno organizacijo.

Mi pa smo prirejali teoretične in prak- tične strokovne tečaje skozi celo leto in s tem pripravljali teren našemu izboljša- nju v nas samih, organizaciji pa pregled o zmoglostih posameznika.

Zato želimo, da tudi ti, ki morda podti- kaš svoji in naši delavski ustanovi politič- no opredeljenost, spregledaš svojo zmoto. Tvoje, opombe: češ, »kaj je storila cen- trala za nas« so neumestne, ker najprvo moraš ustvariti ti nekaj, šele potem pri- dejo zahteve in kritika našega dela. Iz po- ročil in iz debate boš pa itak razvidel naše zdravo delovanje, ki mora s sodelovanjem vseh pomočnikov(ic) nujno uspeti.

Te besede naj ti bodo klicar, da tudi ti, »ki stojiš poleg pota« pričneš z delom, katerega smo tako zelo potrebni. Če pa nisi zadovoljen z vodstvom, ti je pa dana prilika, da sestaviš jutri novega. Odbor.

Stališče Cerkve do vseh modernih vpra- šanj mora poznati delavski pokretaš! V letu 1937 so značilni v tem oziru: Skupno pismo španskih škofov škofom vsega sve- ta radi vojne v Španiji, okrožnica papeža Pija XI. »O brezbožnem komunizmu« in okrožnica »O položaju katoliške Cerkve na Nemškem«. Pismo in okrožnici je v slovenskem jeziku objavil ljubljanski ško- fijski list. O »okrožnici o brezbožnem ko- munizmu« je izšla v zbirki »Naša pot« knjiga, ki jo je napisal vseučiliški pro- fesor dr. Aleš Ušeničnik. — Toplo pripo- ročamo!

Proti ovinkarjem za na- čelno jasnost!

PO SVETU

Agens d'Information de l'Orient po- roča iz Moskve, da bodo postavili v službo brezbožniške propagande tudi gramofon- ske plošče. Izdelali bodo najprej plošče z mednarodno brezbožniško himno. Na zadnji strani pa bo govor španske komu- nistke Dolores Ibarruri, o gibanju svobo- domiseltva v Španiji. Na drugi plošči bo kantata za 20letnico SSSR. Na zadnji strani pa govor predsednika brezbožnikov Jaroslavskega Vera — sovražnik komu- nizma. Tretja plošča bo zapela interna- cionala (komunistično himno). Govoril pa bo po nji komunist Dimitrov: Cerkev — varuh fašizma. Besedilo bo v ruskem, poljskem, nemškem, francoskem, angle- škem, španskem, holandskem, kitajskem in japonskem jeziku.

Križarka »Apollo« bo pripeljala v po- nedeljek z Bermundskih otokov bivšega angleškega ministrskega predsednika Mac Donalda. Pogrebne svečanosti bodo v westminsterski opatiji.

Da bi zadržala Francija padec franka, si je v februarju najela v Angliji dosedaj najdražje posojilo, ki je znašalo štiri mi- lijarde frankov. Ker je vrednost franka padla, bodo morali Francozi vrniti 6 mi- lijonov frankov.

Roosevelt poziva vse Američane, naj pomagajo pri popisovanju seznamov brez- poselnih. Država potrebuje sezname, da bo mogla vprašanje zadovoljivo rešiti.

Sovjetska tajna policija ima po vesteh desničarskega časopisja v Franciji 12 po- družnic. Naloge agentov GPU so: kon- trolirati pota nasprotnikov boljševizma in jih onemogočiti po pravilih komunistič- nega katekizma.

Soprogo pokojnega sovjetskega komi- sarja Lunačarskega so te dni aretirali v Moskvi. Gospa je bila najelegantnejša dama Sovjetske Rusije. Vzrok aretacije je preveliko prijateljstvo z trockisti.

Daily Express poroča iz Moskve, da se mora računati s tem, da bo Litvinov v kratkem odstopil. Vzrok njegovega od- stopa je aretacija Jurenova, ki je bil naj- ožji Litvinov prijatelj.

Otroška paraliza je začela divjati na Danskem, kjer so ugotovili do sedaj 10988 primerov te otroške kuge.

Podivjanost otrok komunističnih star- šev se je že tako razvila, da so v nekem francoskem mestu ubili majhnega, a pre- pričanega svojega nasprotnika, češ, da je »fašist«.

Avstrijski zunanji tajnik dr. Schmidt bo v kratkem potoval v Rim na razgovore z grofom Ciano, kjer bo skušal doseči jamstva za avstrijsko neodvisnost.

Boj proti konkordatu se začel v Ro- muniji. Pravoslavni so izdali resolucijo, v kateri trdijo, da je sklenjen na škodo pravoslavne cerkve. Za tem bojem, kakor tudi drugje, stoji hitlerjevska propa- ganda.

Z veliko propagando proti Poljski je na povelje Moskve začel francoski in an- gleški levičarski tisk.

Hitlerjevsko pozdravljanje z dvignjeno roko je Judom prepovedano. To prepoved je dal berlinski pravosodni minister in bodo Judje kaznovani, ako bodo tako po- zdravljali.

Stranka portugalskega ministrskega predsednika Salazarja je dobila pri zad- njih volitvah 80% mandatov.

Glavi tajnik Kominterne Dimitrov in član glavnega odbora Kominterne Mamil- ski bosta kandidirala pri volitvah v sov- jetsko poslansko zbornico. S tem je jasno dokazano, da je kominterna isto, kakor je sovjetska država, čeravno Sovjeti to za- nikajo.

Več nemških kmetov je bilo pred krat- kim aretiranih, ker so krmili konje z ov- som, prašiče pa z žitom, kar je po novih gospodarskih načelih generala Göringa prepovedano.

Neustrašeni voditelj Slovakov Andrej Hlinka je nevarno obolel.

Marijino votlino v Lurdu so nevarno poškodovale poplave zadnjih dni.

Helena Kononenko je v ruskem listu Komsomolskaja Pravda opisala vzore sovjetskih deklet sledeče: Današnja ru- ska dekleta morajo biti samo letalke, gle- dališke igralka, arhitektinje, časnikarice. Da bi dekleta postale žene, matere, vzgo- jiteljice na to se niti ne upajo pomisliti. Premehko, preidealno ali če hočemo reči preveč duhovno je to za komunistko. Zato ne znajo komunistična dekleta ničesar kar se šika, da bi dekleta moralo znati, tako se često zgodi, da morajo moški kuhati, šivati, prati in opravljati druga ženska dela.

V Mulba (Amerika) se je zgodila gro- zna eksplozija strupenih plinov, katero je bilo slišati 14 km daleč. Eksplozija je za- htevala 33 smrtnih žrtev.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgo- vorja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mi- sijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.